

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU'NUN HOLLANDA ZİYARETİ (16-21 Haziran 2008)

1.GİRİŞ

Dışişleri Bakanlığı Yurtdışında Yaşayan Türkler, Göç, İltica ve Emlak Genel Müdür Yardımcılığı'ndan alınan 24 Mart 2008 tarihli yazı ile, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde 27 Ağustos 2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yeni Göç yasası ile ilgili olarak, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinin 10-16 Şubat 2008 tarihleri arasında Almanya'ya yaptığı ziyaretin, söz konusu mevzuat değişikliklerinin insan hakları ve göçmen haklarının ihlali ile ayrımcılık teşkil ettiğinin vurgulanması ayrıca vatandaşlarımızın sorunlarının Devletimiz tarafından yakından takip edildiği mesajının verilmesi açısından ziyadesiyle yararlı olduğu ifade edilmiş, bu çerçevede Almanya'nın yanı sıra Hollanda, Avusturya, İsviçre, Belçika ve Fransa'nın birbirinin ardından yürürlüğe koydukları mevzuat değişiklikleri ile yabancıların aile birleşimi konularında ülkeye gelmeleri, ikametleri gibi hususlardaki kuralları sertleştirdikleri ve Avrupa'da yaklaşık 4 milyon vatandaşımız olmasının etkisiyle bu halden en fazla Türk vatandaşlarının zarar gördüğü dile getirilerek, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun bahsi geçen diğer ülkelere de benzeri ziyaretlerde bulunmasının yararlı olacağı değerlendirildiği bildirilmiştir.

Bunun üzerine Komisyonumuzun 23 üncü Dönem 2 nci Yasama Yılı 15 Mayıs 2008 tarihli 13 üncü toplantısında, Almanya'dan sonra Türklerin yoğun olarak yaşadığı ikinci ülke olan Hollanda'da konu ile ilgili resmi temaslarda bulunmak üzere, Mersin Milletvekili ve Komisyon Başkanı Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL, Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ, Sivas Milletvekili Malik Eceder ÖZDEMİR ve İzmir Milletvekili Şenol BAL'dan oluşan bir Alt Komisyonun Hollanda'ya gönderilmesine karar verilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

2. AMAÇLAR

1. Göç Yasasının vatandaşlarımıza uygulanarak; aile birliğinin tesisi önüne koyduğu engeller ve ortaya çıkardığı ayrımcılıkla ilgili Hollanda'da incelemelerde bulunarak, Göç Yasası'nın insan hakları ihlallerine yol açıp açmadığına dair tespitlerde bulunmak
2. Hollanda'daki cezaevlerinin koşulları ve cezaevlerinde bulunan vatandaşlarımızın durumu hakkında tespitler yapmak
3. Hollanda'da yaşayan vatandaşlarımız ile bir araya gelerek sorunları hakkında bilgi sahibi olmak

3- RESMİ ZİYARET ÇERÇEVESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN GÖRÜŞMELER

16-21 Haziran 2008 tarihleri arasında Alt Komisyon aşağıda belirtilen kişilerle görüşmüş, bilgi alışverişinde bulunmuştur;

1- 16 Haziran 2008 Pazartesi günü Büyükelçi Sayın Selahattin Alpar ve diğer Büyükelçilik görevlileri ile Büyükelçilik konutunda bir araya gelinerek çalışma toplantısı yapılmıştır. Toplantıda, görüşmelerde gündeme alınacak konular belirlenmiş, Büyükelçilik görevlilerinden Göç Yasası hakkında bilgi alınmıştır.

2- 17 Haziran 2008 Salı günü öğleden önce Nordsingel Cezaevi ziyaret edilmiş, cezaevi şartları ile ilgili olarak bilgi alınarak, Türk mahkûmlarla görüşülmüştür.

3- 17 Haziran 2008 Salı günü öğleden sonra Entegrasyon Bakanı Ella VOGELAAR ile görüşülmüştür.

4- 17 Haziran 2008 Salı günü akşamı Büyükelçi Sayın Selahattin Alpar'ın Büyükelçilik Konutunda heyet onuruna verdiği akşam yemeğinde Hollanda Adalet Bakanı Sayın Hirsh Ballin, Adalet İşlerinden Sorumlu Devlet Sekreteri Sayın Nebahat Albayrak, Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ve bazı üst düzey bürokrat ve siyasetçilerle görüşülmüştür.

5- 18 Haziran 2008 Çarşamba günü Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ile görüşülmüştür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

6- 18 Haziran 2008 Çarşamba günü öğleden sonra, Alt Komisyon, Lahey Ticaret Odasında gerçekleştirilen “Hollanda ve Avrupa Birliği’ndeki Türk Nüfus, Hane Verileri ve Girişimcilerin Ekonomik Gücü” başlıklı raporun tanıtım programına katılmıştır.

7- 18 Haziran 2008 Çarşamba günü Parlamento’da Türk asıllı Parlamenter Coşkun Gürüz ile görüşülmüştür.

8- 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Belediye Başkan Yardımcısı Hamit Karakuş ile görüşülmüştür.

9- 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Başkonsolosluğu’nda Vatandaş Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

10- 20 Haziran 2008 Cuma günü Zutphen Cezaevi Ziyaret edilmiş, Türk mahkûmlarla görüşülmüştür.

11- 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Belediye Başkanı Andries Heidema ile görüşülmüştür.

12- 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Başkonsolosluğu’nda Vatandaş Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

13- 20 Haziran 2008 Cuma günü Amsterdam Belediye Başkanı Job Cohen ile görüşülmüştür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

HOLLANDA'DA YAŞAYAN VATANDAŞLARIMIZ

(Hollanda Büyükelçiliğimizce hazırlanan Bilgi Notu'ndan derlenmiştir)

● Genel

Hollanda'da yaklaşık 292.000'i aynı zamanda Hollanda vatandaşı olan, yaklaşık 475.000 vatandaşıımız yaşamaktadır.

Ülkede işveren olarak faaliyet gösteren 14.600 vatandaşımızın toplam cirosu yılda yaklaşık 5 milyar Avroyu bulmaktadır. Türk işverenler, yaklaşık 62.000 kişiyi istihdam etmektedirler. Hollanda'daki Türk girişimciler, Hollanda Genç İşadamları Dernekleri Federasyonu (HOGİAF), MÜSİAD-Hollanda, Hollanda Türk İşadamları Derneği (HOTİAD), Rotterdam İşadamları Derneği (ROGİAD), Tilburg Türk İşadamları Derneği, Doğu Hollanda Türk İşverenler Vakfı (Deventer), UGİAD (Utrecht), VOGİAD (Apeldoorn), TİAD (Enschede) gibi derneklerin çatısı altında örgütlenmişlerdir.

Ülkede toplam işsizlik oranı %4,3 iken, bu oran vatandaşlarımız arasında %8,7'ye çıkmaktadır.

Vatandaşlarımız arasında en geniş tabanlı çatı kuruluşu Hollanda Diyanet Vakfı (HDV) olup, anılan Vakıf'a bağlı 143 dernek vardır. Diğer belli başlı çatı kuruluşları ise, Türk İslam Kültür Federasyonu (TICF), Hollanda İslam Federasyonu (NIF), Hollanda İslam Merkezi Vakfı (SICN), Hollanda Türkiyeli İşçiler Birliği (HTİB), Hollanda Türk İslam Kuruluşlar Birliği (HTİKB), Hollanda Türk Spor ve Kültür Federasyonu (HTSKF), Hollanda Türkiyeli Kadınlar Birliği (HTKB), Demokratik Sosyal Dernekler Federasyonu (DSDF) ve Hollanda Alevi Birlikleri Federasyonu (HAK-DER) olup, Hollanda Hükümeti ile Türk toplumu arasında köprü işlevi görmesi amacıyla kurulan "Türkler İçin Danışma Kurulu" (IOT) bünyesinde toplanmışlardır.

● Göç Mevzuatı ve Entegrasyon

Hükümet, ülkede yaşayan yabancılara yönelik etkin entegrasyon önlemleri almak, göç rejimini daha katı hale getirerek, mümkün olduğu ölçüde az yabancı kabul etmek ve izinsiz ikamet eden yabancılara tespit ederek sınır dışı etmek şeklinde özetlenebilecek bir yabancılar politikası izlemektedir.

Hollanda'da ülkeye gelen yabancıların, bağlı buldukları belediyelerce düzenlenen 600 saatlik uyum kurslarına katılmaları zorunluluğu 30 Eylül 1998 tarihili Göçmenler Yasası

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

ile getirilmiştir. 2002 yılında yapılan bir değişiklikle, ülkeye gelen din görevlilerinin de bu kurslara katılmaları şart koşulmuştur. Bu düzenlemelerin ardından, 2004 yılının başlarında dönemin Yabancılar ve Entegrasyon Bakanı Rita Verdonk tarafından sevk edilen uyum yasası değişikliği Parlamento tarafından kabul edilmiş ve 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Yasanın mimarı olan eski Entegrasyon Bakanının adıyla, Verdonk-Uyum yasası olarak anılan yasa, göçmenler arasında rahatsızlığa neden olmuştur.

Verdonk Yasası ile Hollanda'ya uzun süreli ikamet için geleceklerin buldukları ülkelerde Hollanda Dili ve Kültürü kurslarına gitmeleri ve kurs sonunda Hollanda'nın dış temsilciliklerinde düzenlenen sınavı geçmeleri zorunlu kılınmıştır. Yasa doğrultusunda ayrıca, Hollanda'ya daha önce gelmiş olup, 8 yıllık zorunlu eğitimi almayan, yeterli Hollandaca bilgisi olduğuna kanaat getirilmeyen ve yeterli dil bilgisine sahip olduğunu belgeleyemeyen 18—65 yaş arasındaki vatandaşlarımızın da ücretlerini kendileri ödemek suretiyle uyum kurslarına gitmeleri, ardından uyum sınavını geçmeleri zorunlu kılınmıştır.

Eğitim veya sağlık sorunları gibi nedenlerden dolayı geçici bir süre Hollanda'da kalacak yabancı uyruklular ve ülkede üç yıldan az çalışacak göçmen işçiler söz konusu uygulamadan muaf tutulacaktır. Ayrıca bir başka AB ülkesinde uyum koşullarını yerine getirerek süresiz oturma iznine sahip olan yabancılar sadece dil kursuna katılmak zorunda olacaktır. 1 Nisan 2003 tarihinden itibaren uygulanan vatandaşlık sınavını vermiş yabancı kökenliler ile 1998 tarihli Göçmenler Yasasının 11 .maddesi 1 .fıkrası uyarınca yeterli düzeyde topluma entegre olduklarını kanıtlayanlar bu zorunluluktan muaf tutulacaklardır.

Öte yandan, Hollanda'da Adalet Bakanlığı tarafından sunulan ve 2007 yılı Elam ayı itibariyle Hükümet'te ele alınmaya başlanan vatandaşlık yasa tasarısı ile yarısını Faslı ve Türklerin oluşturduğu çifte uyruklu kişilerin 18 yaşına ulaştıklarında iki vatandaşlıktan birini seçmeleri öngörülmektedir. Buna göre, kişiler vatandaşlıktan çıkmalarına izin verilmeyen durumlar, resmi mültecilik durumu, miras haklarının kaybedilmesi gibi özel ve meşru durumlar hariç olmak üzere vatandaşlıklarının birinden vazgeçmek zorunda kalacaklardır.

Hollanda Hükümeti, 2008 Şubat ayında, Hollanda vatandaşlığına başvuran kişilerin, vatandaşlığa geçme sürecinde katılmaları gereken uyum kursuna gitmedikleri takdirde 500 Avro para cezasına çarptırılmaları kararlaştırmıştır.

Mevcut yasaya göre, Hollanda'da yaşayan yabancılardan uyum kursuna gitmeleri zorunlu olanlar, sınav için başvurdukları tarihten itibaren 5, yurtdışından başvuranların ise müracaat tarihinden sonra 3,5 yıl içinde kursa giderek, sınavda başarılı olmak zorundadır. Ancak Entegrasyon Bakanı Ella Vogelaar, ahiren hazırladığı yasa değişikliği teklifi ile gerek yurtdışından, gerek yurtiçinden sınava başvurulduğu tarihten itibaren başarılı olmak için verilen sürenin 3,5 yıla indirilmesini önermiştir. Söz konusu yasa değişikliği, mutad olduğu üzere, görüş beyan etmesi için Danıştay'a gönderilmiştir. Danıştay'ın olumlu görüş beyan etmesi durumunda, taslak Temsilciler Meclisi'ne sunulacaktır.

Hollanda'ya göç etmek isteyen kişilere uygulanan uyum sınavı, "Human Rights Watch" örgütünün 15 Mayıs 2008 tarihli "Entegrasyon adına Ayrımcılık" raporunda eleştirilmektedir. Anılan raporda, uyum sınavının Hollanda'daki azınlıkların asimilasyonunu hedeflediği, sınavın Batılı ülkelere gelen kişilere uygulanmazken, Türkiye ve Fas gibi ülkelere gelenlere uygulanmasının ayrımcılık olduğu belirtilmektedir. Anılan örgütün yetkilileri, uyum sınavının amacının bazı göçmen grupları ülkeden uzaklaştırmayı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

hedeflediğini, nitekim uygulamanın başlamasından beri özellikle Türkiye ve Fas'tan yapılan aile birleşimi başvuru sayısının ciddi biçimde azaldığını, uyum sınavının entegrasyonu sağlamak yerine, göçmenlerin yabancılaşmasına yol açacağını, aile birleştirmesini zorlaştıran uygulamanın, ailelerin bölünmesine neden olduğunu ifade ederek, uyum sınavının kaldırılması çağrısında bulunmuşlardır

“Human Rights Watch” örgütünün söz konusu eleştirilerine, Entegrasyon Bakanı Ella Vogelaar'ın sözcüsü yanıt vermiştir. Sözcü, uyum sınavı hakkındaki kanun hazırlanırken uygulamanın Türkiye ve Fas'tan evlilik yoluyla Hollanda'ya gelmek isteyenlere ayrımcı muamele oluşturup oluşturmayacağını ayrıntılı biçimde araştırıldığını, Temsilciler Meclisi'nin neredeyse oybirliğiyle yasayı onayladığını, uyum sınavının başlamasından bu yana özellikle Türkiye ve Fas'tan yapılan aile birleşimi başvurularının ciddi biçimde azalmasının uyum yasasıyla ilgisi olmadığını belirterek, ayrıca Türkiye ve Fas'tan gelmek isteyen uyum sınavına girenlerin %90'ının başarılı olduğunu söylemiştir.

● Siyasi Haklar

Hollanda'da 5 yıl süreyle yasal olarak ikamet eden, 18 yaşından gün almış yabancılara ve bu meyanda Türk vatandaşlarına yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı tanınmaktadır.

Hollanda'daki Türk seçmen sayısı 120.000 dolayındadır Federal yapıya sahip olan Hollanda'nın Temsilciler Meclisinde bulunan Türk kökenli milletvekili sayısı 4; Türk kökenli senatör sayısı 1; Eyalet Parlamentolarındaki Türk kökenli parlamenter sayısı 14; Avrupa Parlamentosu'na seçilen Türk milletvekili sayısı 1'dir. Ayrıca Belediye meclislerinde ise 161 Türk kökenli üye bulunmaktadır. İşçi Partisi (PvdA) Milletvekili olan Nebahat Albayrak, Kasım 2006 seçimlerinden sonra kurulan ve 22 Şubat 2007 tarihinde göreve başlayan yeni kabinde Adalet Bakanlığı Devlet Sekreterliği görevine getirilmiştir.

Hollanda'da vatandaşlarımızın siyasi temsili açısından yeni ve önemli bir sorun 1915 olayları meselesidir. 21 Aralık 2004 tarihinde Hristiyan Birlik Partisinin ilgili önergesinin Parlamento tarafından benimsenmesiyle alınan sözde “soykırım” iddialarına dair tavsiye kararı sonrasında İşçi Partisi PvdA, adaylarından yazılı bir açıklama talep etmiştir. Türk adayların Partilerinin görüşlerine katıldıkları yolundaki yazılı açıklamasının ardından Hollanda basını ve Ermeni lobisi, konunun üzerine giderek bu adayların basına ve kamuoyuna yansıyan açıklamalarında “soykırımı” asılsız olarak nitelendirdiklerini belirtmiştir. Bunun üzerine İşçi Partisi Erdiñ Saçan'ı ve Hristiyan Demokrat Parti de Ayhan Tonca ve Osman Elmacı'yı 22 Kasım 2006 tarihindeki genel seçimler aday listelerinden çıkarmıştır.

Hollanda'da 29 Mayıs 2007 tarihinde Eyalet Meclisi üyeleri arasında yapılan Senato seçimini, aldığı tercihli oylarla kazanan Düzgün Yıldırım hakkında, Sosyalist Parti genel kurulunda yapılan oylama sonucunda 31'e karşı 991 üye, Yıldırım'ın senatörlük görevini partiye iade etmesini istemiştir. Sosyalist Parti yönetimi bilahare, Yıldırım'ın üyelik kaydının silinmesi kararını almıştır. Yıldırım, karara itiraz etmeyerek partiden ayrılmış ve “Solidara” adında bir parti kurmuştur. Partiyen SP'den ayrılan çeşitli yerel politikacılar da katılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

● Türkçe Anadili Eğitimi

Hollanda da Belediyeler, velilerin taleplerine binaen, okullar ile işbirliği halinde anadili eğitimi programını hazırlamakta ve uygulamaktadırlar. Bu nedenle, Hollanda'da Türkiye'den gönderilen öğretmen bulunmamaktadır. Buna karşılık, Hollanda'da Belediyeler tarafından görevlendirilen yaklaşık 630 öğretmen görev yapmaktadır.

Vatandaşlarımızın çoğu Hollanda dilini yeterli düzeyde bilmemektedir. Gençlerimizin okula devam düzeyi beklentilerin altındadır, % 25'i ise okullarını bitirmeden terk etmektedir. Öğrencilerimize dair sayısal veriler aşağıda sunulmaktadır:

Hollanda'daki Türk Öğrencilerin Sayısı:

- İlkokul, ortaokul ve lise: 109.303
- Özel Eğitim: 4.500
- Meslek Liseleri ve ticaret okulları: 9.332
- Yükseköğretim: 12.110

26 Mayıs 2004 tarihinde Hollanda Parlamentosu'nun üst kanadı "Yabancıların Yaşayan Dilleri Eğitimi"ne (OALT) olanak sağlayan ve 1400 öğretmen ile 70.000 öğrenciyi kapsayan devlet mali desteğinin sona erdirilmesini öngören yasayı kabul etmiştir. Bu karar sonrasında, Türkçe anadili dersi ilköğretim okullarının programından çıkartılmış ve yerine İngilizce, Fransızca gibi yabancı dil dersleri eklenmiş olup, Türk öğrencilerin Türkçe dersi ihtiyacı Hollanda Türkçe Eğitim Vakfı tarafından karşılanmaya çalışılmaktadır.

Anılan Vakıf, Milli Eğitim Bakanlığımızın (MEB) müftedatına uygun ve zamanında Büyükelçiliğimizce kendilerine ulaştırılan ders kitaplarını kullanarak, hafta içinde okul saatleri dışında öğrenciler için Türkçe dilbilgisi kursları düzenlemektedir. Halen Türklerin az olduğu veya küçük yerleşim birimlerinde 3500 öğrenciyeye Türkçe dersi sağlayabilen vakıf, okulların derslikleri için yüksek kira talepleri nedeniyle sorunlar yaşamaktadır. Bazı dini derneklerin de, hafta içi veya hafta sonlarında okullarda veya camilerde Türkçe dil kursu düzenledikleri ve bu derslerin din görevlilerince verildiği bilinmektedir.

Diğer yandan, Türkçe halen orta öğretim kurumlarında seçmeli ders olmakla birlikte, 12 yaşına kadar Türkçe dil dersinin temelini alamayan öğrencilerin, orta öğretimdeki seçmeli ders ile bu açıklarını kapatmalarının oldukça güçtür.

İlkokul sonunda ortaöğretim kurumlarına yönlendirme amacıyla yapılan sınavlarda, Türk asıllı öğrencilerin yerli ve yabancılar arasında en düşük puanı aldıkları görülmektedir. Eğitim düzeyi düşüklüğünün, gençlerimizin Hollanda dilini yeterli düzeyde bilmemelerinin yanı sıra, velilerin eğitim düzeylerinin düşük olması nedeniyle çocukları için teşvik edici olamamalarından, vatandaşlarımızın kendi içlerine kapalı yaşayarak, Hollanda toplumuyla yeterli teması sağlayamamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

● 17 Haziran 2008 Salı Entegrasyon Bakanı Ella VOGELAAR ile yapılan görüşme;

Entegrasyon Bakanı Sayın Ella Vogelaar ile yapılan görüşmede, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Sayın M. Zafer Üskül ilk olarak İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun yapısı, işlevi ve görevleri hakkında bilgi vermiştir. Bu çerçevede bu güne değin üzerinde durulan konular, hazırlanan raporlar ve uluslararası çalışmalardan bahsedilmiş, en son gerçekleştirilen Almanya ziyaretinin amaç ve sonuçları anlatılmıştır. Sayın Zafer Üskül devamla Almanya'da yaşanan Göç Yasası ile ilgili problemlerin Hollanda'da da yaşandığı konusunda duyumları olduğunu ifade etmiş, Bakan Sayın Ella Vogelaar bu konunun biraz daha açılmasını talep etmiştir.

Zafer Üskül, aynı durumdaki insanlara farklı uygulamalar yapılmasının tüm dünyada ayrımcılık olarak nitelendirildiğini belirterek, uygulamaya konulan Göç Yasası ile bir kişinin Fas veya Türk kökenli birisi ile evlenmek istemesi halinde aday kişinin Hollandaca'yı bilmesi, bir sınavı geçmesi ve belli bir yaştan üzerinde olması şartları aranırken ABD, Yeni Zelanda vatandaşı bir kişi ile evlenmek istemesi halinde bu şartların hiç birisinin aranmadığını ifade etmiştir. Zafer Üskül devamla, bunu ayrımcılık olarak nitelendirdiklerini, uluslararası hukukta da bunun bu şekilde kabul gördüğünü, Göç Yasası ile getirilen dil öğrenme zorunluluğunun entegrasyon açısından önemli olduğunu, buna Türkiye Cumhuriyeti olarak karşı çıkmadıklarını, hatta Türk Hükümetinin Avrupa'nın herhangi bir ülkesine giden vatandaşlarını o ülkenin dilini öğrenmeleri konusunda teşvik ettiğini, Hollanda'da yaşayan Türklerin de yaşamlarının kolaylaşması açısından Hollandaca öğrenmelerini gerektiğini düşündüklerini ancak bir dilin konuşulduğu ülkede daha iyi öğrenilebileceğini değerlendirdiklerini belirtmiştir.

Sayın Zafer Üskül diğer bir husus olarak anadilini iyi bilen bir kimsenin yabancı bir dili daha iyi öğreneceğini dile getirerek, Hollanda ilköğretim okullarında Türkçe dili öğretiminin kaldırılmasını eleştirmiştir. İki dili de bilen insanların iki ülke arasında köprü vazifesi göreceğini, ilişkilerin gelişmesi açısından bunun önemli olduğunu, ayrıca yaşamın içinde de ayrımcılığın söz konusu olabileceğini, açıkça görülme de bu hususu da kabul edip gidermek için uğraşmak gerektiğini ifade etmiştir.

Entegrasyon Bakanı Sayın Ella Vogelaar konu ile ilgili olarak Hollanda hükümetinin görüşlerini açıklamak istediğini belirtmiş, son iki yıldır Uyum Yasasını değerlendirdiklerini ve aile birleşimi için yabancıların dil eğitimini gerekli kıldıklarını ifade etmiştir.

Sayın Zafer Üskül'ün "tüm yabancılarda bu şartların aranmadığını" hatırlatması üzerine bu uygulamaya dahil olmayan AB üyesi ülkeler ile birlikte 5-6 ülke olduğunu, yasanın sadece Türk ve Faslılar için çıkartılmadığını, Filipinler, Rusya ve Afrika ülkeleri vatandaşları içinde bu şartların arandığını dile getirmiştir.

Sayın Zafer Üskül bu şartların aranmadığı ülkeler arasında Vatikan, Lihtenştayn gibi ülkelerin de olduğunu belirtmiş, Sayın Bakan bu konuda fikir ayrılıklarının olduğunu söylemiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

Sayın Zafer Üskül Hollanda’da gençlerin 18 yaşında evlenebildiklerini, bahse konu yasa uyarınca yabancılarda evlilik yaşı olarak 21 yaşın arandığını ifade ederek bunun nedenini ve ayrımcılık olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceğini sormuştur.

Entegrasyon Bakanı Sayın Ella Vogelaar, soruyu Hollanda için bir takım kurallarının olduğunu özellikle bu kuralların göç konusunda önem arzettiğini ifade ederek cevaplamıştır.

Zafer Üskül’ün iyi yetişmiş kişilerin Hollanda’ya kabulünde bir problem çıkartılmadığının anlaşıldığını ifade etmesi üzerine Bakan, göç politikasını belirlerken iş piyasasının durumuna baktıklarını, yüksek eğitim alanındaki ihtiyaç nedeniyle iyi yetişmiş kimselerin başvurularında sorun çıkartmadıklarını, bu durumun sadece kendilerinde değil tüm AB üyesi ülkelerinde geçerli olduğunu beyan etmiştir.

Zafer Üskül böyle bir kuralın var olmasının doğru olduğu anlamına gelmediğini, 1968’den beri burada yaşayan kişilerin kendilerini yabancı gibi hissetmemeleri gerektiğini düşündüğünü, bu insanların Hollanda’yı memleketleri gibi benimsediklerini ancak halen ayrımcılıktan şikayet ettiklerini, Hollanda hükümetinin bu konuda hassas olmasını beklediklerini, Göç Yasası’nın çok açık bir biçimde ayrımcılık olduğunu, insan hakları savunucusu olduğunu söyleyen Hollanda’da farklı ülke vatandaşlarına farklı uygulamalar yapılmasının sorun teşkil edeceğine inandığını dile getirmiştir.

Sayın Bakan, bazı ülke vatandaşlarına tanınan ayrıcalığın o ülke ile imzalanan ikili anlaşmalara dayandığını, bunun ayrımcılık olarak nitelendirilemeyeceğini ifade etmiş ve her ülkenin kendisine göre bir kuralının olduğunu, Türkiye’nin de buna benzer kurallara sahip olduğunu ve bu buna da hakkının olduğunu beyan etmiştir.

Sayın Zafer Üskül ise insan haklarının evrensel ve her yerde aynı şekilde geçerli olduğunu dile getirerek bahse konu kuralların ülkeler arasındaki ilişkilere zarar vermemesi gerektiğini, Türkiye’nin Hollanda ile çok iyi ilişkilerinin olduğunu, bunun bozulmasını istemediklerini, gösterilen tepkilerin anlayışla karşılanması gerektiğini ifade etmiş ve ilköğretim okullarında Türkçe eğitiminin kaldırılması, Uyum Yasası ile getirilen olumsuz şartlar, evlilik yaşının farklılığı, Hollanda’da çalışmış, emek vermiş 60 yaşında bir kimsenin uyum yasası çerçevesinde sınava girmesinin istenmesi gibi ana başlıklar altında toparlanabilecek olan sorunların çözümünü beklediklerini ifade etmiştir.

Sayın Bakan çizilen bu manzaranın tam olarak gerçeği yansıtmadığını ancak Türkçe eğitimi konusunda haklı olduklarını, Türkçe eğitimini 2 yıl önce durdurduklarını, çocukların uyumu açısından Hollanda’ca öğrenmeleri gerektiğini düşündüklerinden bunu yaptıklarını, kendi dilini öncelikle öğrenen kimselerin daha çok problemle karşılaştıklarını gördüklerini, eğitimde aynı şansı yakalamaları açısından bunun gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Zafer Üskül, Türk öğrencilerin Hollanda’ca öğrenmelerine bir itirazlarının olmadığını, bunun yanı sıra öğrencilerin bir de Türkçe öğrenmelerinin Hollanda açısından bir artı olacağını altını çizmiştir.

Sayın Bakan, ebeveynlerin Türkçe eğitimi verebileceğini, buna bir itirazlarının olmadığını, bu görüş paylaşımının kendileri açısından yararlı olduğunu dile getirmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

● **17 Haziran 2008 Salı günü akşamı Büyükelçi Sayın Selahattin Alpar'ın Büyüklük Konutunda heyet onuruna verdiği akşam yemeğinde Hollanda Adalet Bakanı Sayın Hirsh Ballin, Adalet İşlerinden Sorumlu Devlet Sekreteri Sayın Nebahat Albayrak, Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ve bazı üst düzey bürokrat ve siyasetçilerle yapılan görüşmeler:**

Yemek sırasında Komisyon Başkanı Sayın Zafer Üskül, Hollanda Adalet Bakanı Sayın Hirsh Ballin, Adalet İşlerinden Sorumlu Devlet Sekreteri Sayın Nebahat Albayrak ile Göç Yasası nedeniyle Türk vatandaşlarının karşılaştıkları sorunları konuşma fırsatı bulmuş, samimi bir havada geçen görüşmelerde karşılıklı fikir alışverişinde bulunulmuştur.

● **18 Haziran 2008 Çarşamba Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ile yapılan görüşme;**

Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Henk Jan Ormel ile yapılan görüşme de, Sayın Henk Jan Ormel partilerinde Türkiye'nin AB başlığı altında kayıtlı olduğunu, parti başkanı ile birlikte Türkiye'yi ziyaret ettiklerini, Türkiye'nin Kopenhag kriterlerini gerçekleştirme konusunda kaydettiği gelişmelerin kendilerini çok etkilediğini ifade etmiştir.

Sayın Zafer Üskül, Komisyon olarak zaman zaman Türkiye-AB ilişkileri ile de ilgilendiklerini ancak Komisyonun ana görevinin İnsan Hakları uygulamaları olduğunu ifade etmiş ve bu çerçevede insan hakları ile ilgili bir takım kriterler içerdiğinden Kopenhag Kriterlerinin kendileri açısından da önemli olduğunu vurgulamıştır. Zafer Üskül ayrıca, Kopenhag kriterlerinin sadece aday ülkeler için değil üye ülkeler içinde geçerli olduğunu ancak bazı AB üyesi ülkelerin bu konuda kendilerini daha rahat hissettiklerini gördüklerini dile getirmiş, Hollanda'ya da var olduğuna inandıkları bazı sorunları konuşarak çözmek amacıyla geldiklerini belirtmiştir.

Bu çerçevede Sayın Üskül, Göç Yasası ile getirilen şartlar nedeniyle Türklerin karşılaştıkları sorunları dile getirmiş, aynı durumdaki insanlara farklı uygulamalar yapmanın ayrımcılık olacağına işaret etmiştir. Devamla, entegrasyonun Türk Devleti içinde önemli olduğunu, burada yaşayan Türklerin Hollandaca'yı mutlaka öğrenmeleri gerektiğini, ama bu insanların kendi dillerini öğrenmelerinin de çok önemli olduğunu, ana dilini iyi bilen kimselerin yabancı bir dili daha kolay öğrenebileceğini, Türkçe ve Hollandaca'yı iyi bilen kişilerin Türkiye-Hollanda arasındaki ilişkilere çok önemli katkılar sağlayacağını belirterek, Türkçe öğretiminin ilköğretim okullarından kaldırılmasını, evlilik ve aile birleşimi konusunda 21 yaş şartının aranmasını ayrımcılık olarak gördüklerini ifade etmiştir.

Sayın Henk Jan Ormel, Hollanda'da yaşayan herkesin Hollanda vatandaşı olduğunu, uyum ile ilgili sorunları daha çok Surinam ve diğer ülke vatandaşlarının yaşadığını, Hollanda hükümetinin geçmişte çok büyük hatalar yaptığını ve gelecekte de yapmaya devam edecek gibi görüldüğünü belirtmiş ve Türkiye'nin burada yaşayan Türkleri kendisinin bir parçası olarak gördüğünü ancak bu kişilerin artık Hollanda vatandaşı olduğunu ifade etmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

Devamla 30 yıldır Hollanda’da yaşayan ancak hala Hollandaca konuşamayan insanların olduğunu, 16 milyonluk Hollanda’da 500.000 Türk’ün yaşadığını, benzer şekilde Türkiye’de 2,5 milyon Hollandalının yaşadığını ve hiç Türkçe konuşmadığı düşünüldüğünde sorunun daha iyi anlaşılacağını dile getirmiştir. Hollanda’da Türkler’in camileri olduğunu, bunu Türkiye’de görmeyi mümkün olmadığını, bu hususun Hollanda’nın din ve vicdan özgürlüğüne duyduğu saygının bir göstergesi olduğunu beyan ederek ayrımcılık hususunda bir tespit yapılması halinde bunun kendisine iletilmesini talep etmiştir. Ayrıca bunca yıldır Hollanda’da yaşayan ama Hollandaca konuşamayan kişilere karşı tedbir almak zorunda olduklarını tekrar vurgulamıştır.

Sayın Üskül, uyuma karşı olmadıklarını, Hollanda’da yaşayan Türkleri bir şube olarak görmediklerini, ancak bu kişilerin kendi kimlik ve geleneklerini korumaya çalışmalarının normal olduğunu ve bu durumun uyum ile çelişmediğini belirtmiş ve inanç özgürlüğü konusundaki durumun yanlış değerlendirildiğini, son yasa değişikliği ile Müslüman olmayanların kendi ibadethanelerini açmalarına izin verildiğini, belediyelerin tüm ibadethanelerin bir arada olduğu projeler ürettiğini, Avrupa’dan gelerek ev alan, Türkiye’de yaşayan insanların olduğunu ifade etmiştir. Devamla uyum çalışmalarının insan haklarını ortadan kaldırmadan yapılabileceğini, her iki ülke Eğitim Bakanlıklarının bu konuda işbirliği yapabileceğini, ayrıca Göç Yasası çerçevesinde yaşlıların gereken şartları yerine getiremedikleri durumlarda ceza almalarının uygun olmadığını dile getirmiştir.

Sayın Henk Jan Ormel, yaşlılar konusundaki görüşlerine katıldığını, bir çok konuyu artık rahatlıkla tartışabildiklerini, bunun faydalı olduğunu başka bir zaman diliminde tekrar bir araya gelmeyi ümit ettiğini beyan etmiştir.

● 18 Haziran 2008 Çarşamba Lahey Ticaret Odasında gerçekleştirilen “Hollanda ve Avrupa Birliği’ndeki Türk Nüfus, Hane Verileri ve Girişimcilerin Ekonomik Gücü” başlıklı raporun tanıtım programı

Avrupa Birliği’nin sekizinci büyük ülkesi olan Hollanda’da yaşayan Türkler ve ülkedeki Türk girişimciliği üzerine Türkiye Araştırmalar Merkezi (TAM) Vakfı tarafından Flemenkçe ve Türkçe olarak hazırlanan “Hollanda ve AB Ülkelerindeki Türk Nüfus, Hane Verileri ve Girişimcilerin Ekonomik Gücü” başlıklı araştırma raporu kamuoyuna tanıtılmıştır.

Raporda resmi rakamlara göre Hollanda’da yaşayan 365.000 Türk kökenlinin gayrisafi milli hasılasına katkılarının 8,4 milyar Avro seviyesinde olduğu, Hollandalı Türklerin AB GSYİH’sına katkılarının AB Üyesi Malta’nın GSYİH’nin 1,7 katına ulaştığı, Ülkede yaşayan Türkler arasında ortalama hanenin 3,9 kişiden oluştuğu, haneye giren ortalama gelirin 2,150 Avro seviyesinde olduğu, ortalama işsizlik oranının Almanya’da yüzde 8,4 iken Hollanda’da yüzde 3,9 olduğu ifade edilmiştir.

Almanya’daki Türk hanelerinde ortalama çalışan kişi sayısının 1,3 olduğu, bu verinin Hollanda’da 1,6 ya çıktığı, gelirin yüzde 17’sini tasarrufa ayıran Hollandalı Türklerin bu ülkede 17.000 konutu bulunduğu dile getirilmiştir.

Araştırmada, Hollanda’da faaliyet gösteren Türk girişimcilerin toplam sayısının 13.500’e ulaştığı, Türklerin 62 bin kişiye istihdam olanağı sağladığı, yıllık cirolarının toplamının 5,6 milyar Avroya ulaştığı dile getirilmiştir. Hollanda’daki Türk işletmelerinin ortalama yatırım miktarlarının 110 bin Avro seviyesinde olduğu, ülkedeki Türk işletmelerinin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

etnik işlerden çıktıkları ve bunlardan %37'sinin perakende ticaret alanında, %28,2 gastronomi, %20,4 hizmetler alanı, %7,9 el sanatları, %4,3 toptan ticaret ve %2,2 imalat ve inşaat alanında faaliyet gösterdiği ifade edilmiştir.

● 18 Haziran 2008 Çarşamba günü Parlamento'da Türk asıllı Parlamenter Coşkun Gürüz ile yapılan görüşme;

Türk asıllı Parlamenter Coşkun Gürüz ile yapılan görüşmede; Sayın Coşkun Gürüz insan haklarının kendileri için çok önemli olduğunu, dış politikada insan haklarının Hollanda'nın kırmızı çizgisi olduğunu ancak her zaman doğruyu yaptıklarının söylenemeyeceğini, örnek olarak geçmişte göç ile ilgili olarak Hollandaca'yı mecbur kılmadıklarını ve şimdi bunun sıkıntılarını yaşadıklarını, yeni hazırlanan göç yasası ile de bu sıkıntıları aşmaya çalıştıklarını ifade etmiştir. Ayrımcılık konusunda özellikle iş bulma açısından istenirse de ayrımcılığın olduğunu, bunu çözmek adına isimsiz başvuru yapılmasını denediklerini ancak başarılı olamadıklarını, özel sektörün bu konuda ikna edilmesi gerektiğini belirterek, diğer bir problemin de Türk vatandaşlarının ayrımcılık yapıldığında polise veya ayrımcılığın önlenmesine ilişkin bürolara başvuramamaları olduğunu, bu sebeple iddiaların delillendirilemediğini dile getirmiştir.

Devlet politikası olarak 2004 yılına kadar Türkçe eğitimi maddi olarak desteklediklerini, sonra bunun devlet görevi olup olmadığını değerlendirdiklerini, Hollanda'da bir çok milletten insanın olduğunu, herkesin kendi dilinde eğitim talep ettiğini bununla karşılaşılması zor bir talep olduğunu ifade etmiş ve Türkçe öğretiminde hiçbir engel olmadığını, sadece devletten kaynak aktarımını kestiklerini belirtmiştir.

Sayın Zafer Üskül, göç yasası ile ilgili olarak asıl önemli unsurun bu durumun bir asimilasyon olup olmadığının tespiti olduğunu, göç yasası ile ortaya çıkan sorunların açık bir ayrımcılık teşkil ettiğini, evlilikte aranan 21 yaş şartı ile birlikte 15-65 yaş arası kişilerin dil sınavlarına girmeleri şartının özellikle yaşlılar açısından sorun oluşturacağını bunun uyum ile bir ilgisinin bulunmadığını ifade etmiştir.

Sayın Coşkun Gürüz, Hollanda'da yaş ayrımcılığının yasak olduğunu, ancak hedeflerinin daha çok gençler için örnek durumda bulunan veliler olduğunu, yaşlılar ile ilgili bir taleplerinin olmadığını ancak ayırım yapamadıklarını ama yine de yaşlılar için bir takım istisnalar bulunduğunu dile getirmiştir.

Daha sonra Sayın Gürüz Hollanda'daki parlamenter sistem hakkında bilgi vermiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

● 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Belediye Başkan Yardımcısı Hamit Karakuş ile yapılan görüşme;

Rotterdam Belediye Başkan Yardımcısı Hamit Karakuş, Hollanda'daki yerel yönetimlerin işleyişi hakkında bilgi vermiş ve Rotterdam şehri ile ilgili olarak planlanan ve gerçekleştirilen projeleri anlatmıştır. Belediye başkanının atandığını, dış ticaret, dış politika gibi konularda hükümetin güdümünde olduklarını, hükümetin ana hatları ile ilgili konularda politikayı belirlediğini ancak diğer hususlarda belediyelerin yetkili ve görevli olduğunu ifade etmiştir.

Sayın Zafer Üskül de Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak bilgi verdikten sonra özellikle Türkçe öğretiminin ilköğretim okullarında kaldırılmasının getirdiği sorunları dile getirmiş ve ana dilini iyi bilen kişilerin yaşadıkları ülke dilini daha kolay öğrenebileceklerini, bunun da ulaşılmak istenen uyum hedefini gerçekleştirmede yardımcı bir etken olarak önemli olduğunu ifade etmiştir.

Sayın Hamit Karakuş, Türkçe öğretiminin bazı okullarda devam ettiğini ancak zorunlu ders olmadığını, velilerin program getirmeleri halinde okul imkanlarından da faydalandırılarak Türkçe öğretiminin yapılabileceğini belirtmiştir. Bu konuda velilere de görev düşüğünü, inisiyatifli ellerine almaları halinde maddi olarak da destek verebileceklerini ifade etmiştir.

● 19 Haziran 2008 Perşembe günü Rotterdam Başkonsolosluğu'nda Vatandaş Toplantısı

19 Haziran 2008 tarihinde Rotterdam Başkonsolosluğunda vatandaş toplantısı gerçekleştirilmiştir. Başkonsolosluk tarafından toplantıya, Hollanda'da etkin Türk Sivil Toplum örgütlerinin temsilcileri davet edilmiştir.

Sayın Zafer Üskül, konuşmasında Komisyonun Almanya ziyareti hakkında değerlendirmelerini dile getirmiş, Göç Yasası ile ilgili görüşlerini aktardıktan sonra Hollanda'ya geliş nedenleri hakkında bilgi vermiştir.

Toplantıya katılan Sivil Toplum Örgütü yöneticileri sırayla söz alarak Hollanda'da yaşayan Türklerin karşılaştıkları sorunları dile getirmiş, konu ile ilgili çözüm önerilerini sunmuşlardır.

Toplantıda, Türk gençlerinin askerlik probleminden bahsedilmiş özellikle zaman açısından yaşanan sorunlar dile getirilmiştir. Türk gençlerinin askerliklerini yapmak için izin almakta zorlandıklarını buna bir çözüm getirilmesini talep edilmiştir.

Hollanda'da Türklerden alınan oturma harçlarının yüksekliği, aile birleşmesi konusunda getirilen dil bilme şartı ile 21 yaş şartının ortaya çıkardığı zorluklar karşılaşılan diğer önemli sorunlar olarak vurgulanmıştır.

Ayrıca, Türk mevzuatı uyarınca vatandaşlıktan kolayca çıkarılmanın Hollanda vatandaşlığını elde etmede problem teşkil ettiği, yeni doğan çocukların da çifte vatandaşlıktan yararlanamadıkları dile getirilmiştir.

Son olarak Türkçe öğretiminin ilköğretim okullarından kaldırılması, uyum yasasında yaşlıların durumu ve oy verme seçme, seçilme hakkının tanınması, iş piyasasında yaşanan ayrımcılık gibi konularda yaşanan sıkıntılar dile getirilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

Sayın Üskül, Türkiye'deki insan hakları alanındaki gelişmeler hakkında bilgi vermiş ve ülkemiz aleyhindeki eleştirilerin yersizliğini vurgulamıştır. Türkçe öğretiminde aile ve velilere daha çok görev düştüğünü, inisiyatifi almaları gerektiğini, yaşanan ülkede kendi dilini ve kültürünü unutmadan uyum sağlamaya çalışmanın önemli olduğunu dile getirmiştir. Devamla iş piyasasında yaşanan ayrımcılığın yazılı şikayet haline getirilmemiş olmasının, iddiaların delillendirilmesi açısından sorun olduğunu vurgulayarak bu konuda ilgili büro ve resmi makamlara başvuruların yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Aile birleşimi ve evlilik konusunda yaşananların açıkça ayrımcılık olduğunu ancak dile getirilen tüm sorunların Hollanda'da yaşayan Türk vatandaşlarının birlik ve beraberlik içinde hakların talep etmeleriyle çözülebileceğini belirtmiştir.

Alt Komisyon üyesi diğer milletvekilleri de sırayla konuşma yaparak, Türkiye'nin güçlü bir ülke olduğunu, geçmişte yaşananlar ile günümüz mevcut durumunun karşılaştırılması halinde ortaya konan güzel gelişmelerin görülebileceği, birlik ve beraberliğin sağlanması ile sorunların aşılabileceği vurgulanmıştır.

● 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Belediye Başkanı Andries Heidema ile yapılan görüşme;

Deventer Belediye Başkanı Andries Heidema görüşme sırasında Deventer şehri ve nüfus yapısı hakkında bilgi vermiştir. Şehirde yaşayan 100 bin insanın %22'sinin Hollanda kökenli olmadığını, bu oran içerisinde Türklerin 7000 kişilik bir nüfus oranı ile önemli bir yerinin olduğunu ifade etmiştir. Türklerin yabancılar arasında en iyi organize olan grup olarak dikkat çektiğini vurgulamıştır. Halihazırda Hollanda'da 10-12 belediyenin Türkiye'deki belediyelerle işbirliği içinde olduğunu, bu işbirliğinin 1999 yılında yaşanan depremden sonra artarak geliştiğini, işbirliğinin özellikle bilgi alış-verişi konusunda yoğunlaştığını belirtmiştir.

Sayın Zafer Üskül, Hollanda'ya ilişkin izlenimlerini aktardıktan sonra kendileri açısından öncelikli konunun Türk çocuklarının Türkçe eğitimi olduğunu dile getirmiş, bu konuda katkılarını beklediklerini ifade etmiştir.

Sayın Belediye Başkanı, Deventer Belediyesi sınırları içinde 80'den fazla milletten insanın yaşadığını, bu durumun kendileri açısından bir zenginlik olduğunu, her ülkede toplumsal gerçekler konusunda sorunların yaşandığını ifade etmiş, 2015'in sonunda Hollanda'nın yarısının yabancıardan oluşacağını, bu nedenle bu tür sıkıntıların yaşandığını belirtmiştir. Türkçe eğitiminde Türk ailelerinin, velilerinin organizasyonda yer almaları gerektiğinin altını çizmiştir.

● 20 Haziran 2008 Cuma günü Deventer Başkonsolosluğu'nda gerçekleştirilen Vatandaş Toplantısı

Toplantıda Komisyon Başkanı Sayın Zafer Üskül Hollanda da yaşayan Türklerin İnsan Hakları açısından yaşadığı sorunların Hollanda yetkililerine iletilmesi hususunun önemine dikkat çekmiş, toplantıya katılan vatandaşlarımız da sırasıyla karşılaştıkları sorunları dile getirmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

Bu çerçevede, Türkçe dil eğitiminde karşılaşılan sorunlar, Uyum yasasının neden olduğu problemler, evlilikle ilgili 21 yaş şartı, seyahat acentelerinin yaz dönemlerinde fiyatlarını fahiş bir biçimde arttırmaları, Hollanda makamlarınca Türk vatandaşlarının Türkiye'deki mal varlıklarının araştırılması, alevi vatandaşlarımızın sorunları başlıca sorun ve sıkıntılar olarak dile getirilmiştir.

Komisyon üyeleri, evlilikle ilgili olarak gerçekleştirilmesi istenen 21 yaş şartının ve dil bilme zorunluluğunun başka ülke vatandaşlarına uygulanmıyor olması sebebiyle açık bir ayrımcılık teşkil ettiğini, uyum sağlanmasına karşı olmadıklarını ancak asimilasyonun kabul edilemez olduğunu dile getirmişlerdir.

Ayrıca, çocukların eğitim sürecinde veya işe girme konusunda yasal olmayan, uygulamada ortaya çıkan ayrımcılığın olduğunu tespit ettiklerini, bunun çözümünün ise yasal yollardan ayrımcılık ile ilgili kuruluşlara veya Başkonsolosluluğumuza başvuru yapılması olduğu, bu şekilde bahse konu ayrımcılığın delillendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Türkçe öğretimi konusunda örgütlü bir veli çalışması gerektiği, ortak bir amaçta birleşmenin önemli olduğu, tüm sorunların aşılması için bunun olmazsa olmaz unsurlardan olduğu belirtilmiştir.

Toplantıya katılan vatandaşlar, yurt dışında eğitim gören gençlerimizin Türkiye'de istihdam edilip edilemeyeceğini, bu konuda bir çalışma olup olmadığını, ayrıca Türkiye'de yatırım şartlarının bürokratik nedenlerle zorlaştığını bu konuda yardım edilip edilemeyeceğini sormuşlar, Komisyon üyeleri de bu konuda gerekli notları aldıklarını Türkiye'ye döndüklerinde ilgili Bakanlıklara bilgi vereceklerini beyan etmişlerdir.

Vatandaş toplantısı sırasında komisyon üyeleri vatandaşlarla ikili görüşmelerde de bulunarak sorunlarını dinlemiş, gerekli notlarını alarak ilgili kurum ve kuruluşlara bildireceklerini ifade etmişlerdir.

● 20 Haziran 2008 Cuma günü Amsterdam Belediye Başkanı Job Cohen ile yapılan görüşme;

Amsterdam Belediye Başkanı Job Cohen ile yapılan görüşmede, Amsterdam'da yaşayan Türk nüfusu hakkında bilgi verilmiştir. Bu çerçevede Amsterdam'da 823.000 kişinin yaşadığı, bu nüfusun %50'sinin yabancı olduğu, yabancıların %5'nin Türklerden oluştuğu, Amsterdam'da 40 bin kadar Türk'ün yaşadığı, Türkler arasında 2. neslin eğitim düzeyinin düşük olduğu ancak 1. nesle bakılarak yüksek sayılabileceği, Türklerde iş piyasasına katılım oranının erkeklerde %67, bayanlarda %33 olduğu, Türklerin birbirlerine bağlı olmalarının birbirlerine yardımcı olmaları hususunda avantaj olduğu ancak topluma katılım açısından dezavantaj teşkil ettiği ifade edilmiştir.

Seçime katılımın Türkler arasında yüksek olduğu, 2. nesil arasındaki bir grubun elit tabakaya doğru yükselmesine rağmen eğitim bu nesildeki eğitim seviyesinin düşüklüğünün gelecekte iş piyasasına katılımında sorunlara sebebiyet verebileceği dile getirilmiştir.

Sayın Zafer Üskül, işsizliğin önemli bir problem olduğunu, bunu engellemek için eğitimin çözüm olabileceğini, Türk asıllı Hollandalıların Hollandaca'yı çok iyi öğrenmeleri ve eğitim sistemine katılmaları gerektiğine inandığını bunu Türk sivil toplum temsilcilerine ilettiklerini belirtmiş, sadece çocukların değil 1. nesil Türklerinde dillerini geliştirmeleri için Sivil Toplum Kuruluşları'nın çaba göstermelerini talep ettiklerini ifade etmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

Devamla Hollandaca'nın yanı sıra Türkçe'yi de iyi bilmeleri gerektiğini, her iki dili iyi bilen gençlerin iki ülke arasında köprü olabileceğini, pratik yaşamda ayrımcılığın görülmesinin muhtemel olduğunu, buna maruz kalan kişinin çabalarının da önemli olduğunu, şikayet etmenin yeterli olmadığını, ayrımcılığa karşı kurulan komisyonlara başvurmaları hususunda görüştükleri Türk vatandaşlarına uyarı ve telkinlerde bulduklarını dile getirmiş, evlilik konusunda talep edebilecek bir şeylerinin olmadığını çünkü bu konunun merkezi hükümetin kararı olduğunu ancak bu durumun açık bir ayrımcılık olduğunu vurgulamıştır.

Belediye Başkanı Sayın Job Cohen, eğitim konusundaki görüşlere katıldığını, kendilerinin de bu konuda çok dikkatli olduklarını, dil konusuna da önem verdiklerini, daha iyi olması için çaba gösterdiklerini ifade etmiştir.

Belediye Başkanı devamla, ayrımcılık hususunda hukuki çıkış noktasına bakmak gerektiğini, Anayasalarında din özgürlüğü, eşitlik ilkesinin olduğu, merkezi hükümetin nötr bir tutumunun olduğunu, Belediye olarak kendilerinin de hükümetin bu tutumuna uyduklarını ifade etmiştir.

Ayrımcılık konusunda, olumsuz bazı örneklerle rastladıklarını, bunun sadece Türkler için değil diğer milletler içinde geçerli olduğunu, kendilerinin proje ve çalışmalarla ayrımcılığın önlenmesine çalıştıklarını, polis memurlarının ayrımcılık konusunda özel eğitim aldığını, belediye nezdinde de bağımsız bir komisyonun olduğunu, bu komisyonun ayrımcılık konusundaki şikayetleri incelediğini, ayrımcılığı maruz kalan kişilerin bu hususu kendilerine iletmesi gerektiğini dile getirmiştir.

Evlilik konusundaki görüşlere hak verdiğini, bu konuda bir farklılık gözetildiğini ancak kesinlikle getirilemez bir durum olmadığını, adayın belirli bir gelir düzeyine, iyi bir dil seviyesine sahip olması ve 21 yaşının doldurması gerektiğini ifade etmiştir.

● CEZAEVLERİ ZİYARETLERİ

Alt Komisyon Hollanda ziyareti sırasında Nordsingel ve Zutphen Cezaevlerini ziyaret etmiş, inceleme ve değerlendirmelerde bulunarak Türk mahkûmlarla görüşmüştür.

● 17 Haziran 2008 Salı Nordsingel Cezaevi Ziyareti

1872 yılında kurulan bu cezaevinin 2030 yılına kadar faaliyette kalması öngörülmektedir. Halihazırda tutukevi olarak kullanılmaktadır. 90 -100 kadar odası bulunan cezaevinde odalar 10 metrekare genişliğinde olup, odalarda iki kişi kalmaktadır. İki kişi kalınan odalarda ranza konularak yatacak yer ihtiyacı karşılanmış ancak oda lavabo ve klozet ile birlikte iki kişi açısından dar olarak nitelendirilebilir. Tutukluların günde yarım saat banyo, telefon, oda temizliği hakları var. Haftada üç-dört saat spor yapabiliyorlar. Kağıt katlama gibi basit işlerde çalışarak ücret alabiliyorlar, haftada dört gün günde 2.5 saat çalışma hakkına sahipler. Tutukevinin kapasitesi 460, şu anda 286 kişi kalıyor. Tutukevinde özel bir hastane ve acil bakım servisi var. Tutuklular kendi yemeklerini kendileri yapabiliyorlar.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

Nordsingel Tutukevinde dört Türk vatandaşı ile görüşülmüştür. Türk vatandaşları, kendilerine farklı bir davranışın, ayrımcılığın olmadığını dile getirmişlerdir. Yemekler konusunda kültür farklılığı nedeniyle sıkıntılar yaşadıklarını, ancak zamanla alıştıklarını ifade etmişlerdir. Haftada bir kez ziyaretçilerinin geldiğini, herhangi bir sağlık problemi yaşamadıklarını, odalarında televizyondan TRT İnt. kanalını seyredemediklerini belirtmiş, yalnız Türkçe kitap konusunda kütüphanenin yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir.

Sorun olarak, bedelli askerlik miktarının yüksek olduğunu, avukat yardımından faydalanma konusunda sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Heyetimiz cezaevi kütüphanesinde kullanılmak üzere yanında götürdüğü Türkçe kitapları cezaevi yetkililerine teslim etmiş, Türk vatandaşlarına da bu hususta bilgi vermiştir.

● 20 Haziran 2008 Cuma Zutphen Cezaevi Ziyareti

Ziyaret sırasında Cezaevi Yardımcı Müdürü, ilk olarak cezaevi hakkında bilgi vermiş, cezaevinin Hollanda'nın en güzel hapishanelerinden biri olduğunu, pilot cezaevi olarak yeni projelerin uygulanmasında kullanıldığını, 1997 yılından bu yana kullanımda olduğunu belirtmiştir. Cezaevinde haklarındaki hükmün kesinleşmesini bekleyen mahkûmların kaldığını, psikolojik sorunları olan veya uyuşturucu müptelası olan hükümlüler için ayrı bir bölümleri olduğunu, 1 Ocak 2008'de açılan yeni bir bölümde de sık sık suç işleyen kişilerin kaldığını dile getirmiştir. Odaların 8 metrekare genişliğinde olduğunu, 38 odada iki kişinin kaldığını ve odalarda yemek yapma imkanının bulunduğunu ifade etmiştir.

Cezaevinde, çifte vatandaşlarda dahil olmak üzere toplam 22 Türk'ün kaldığını, dil haricinde Türklerden kaynaklanan bir problemin olmadığını, cezaevi personeli arasında üç Türk'ün bulunduğunu dil problemini de bu kişiler vasıtasıyla çözdüklerini ifade etmiştir.

Yemek konusunda mahkûmların mönü seçme hakkının bulunduğunu, bu mönünün de ayda bir değiştirilebildiğini ayrıca Ramazan ayında Türk hükümlülerin odalarına sahurda kullanılmak üzere mikro dalga fırın koyduklarını dile getirmiştir.

Cezaevinde 35 personellerinin olduğunu, mahkûmların %60'nın çalıştığını, mutfak ve kuaförde çalışanlarla birlikte bu oranın %63'e çıktığını, ayrıca idari işlerde çalışan mahkûmların da bulunduğunu belirtmiş, cezaevinde 20 saat kalan bir doktorun, devamlı cezaevinde bulunan hasta bakıcıların olduğunu, acil vakalarda uzman doktor çağırdıklarını. çok ciddi durumlarda cezaevinin bulunduğu çevredeki hastanelere sevk ettiklerini ifade etmiştir. Dil ve meslek eğitiminin olmadığını, kütüphanede Türkler için kitap bulunduğunu, ayrıca talep etmeleri halinde dışarıdan kitap getirebildiklerini belirtmiştir.

Türk mahkûmlarla yapılan görüşmede, kendilerine herhangi bir ayrımcılığın yapılmadığını, sadece kantinde kendi ihtiyaçlarını karşılayacak çeşitlilikte ürün bulunmadığını, zaman zaman dil sorunu yaşadıklarını, odalarında Türkçe yayın yapan bir kanal seyreteemediklerini dile getirmişlerdir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

● TÜRKİYEDEKİ F TİPİ CEZAEVLERİ

Cezaevleri ile ilgili olarak bir karşılaştırma yapılabilmesi açısından Türkiye'deki F Tipi Cezaevlerini ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Bugün itibari ile ülkemizde 13 adet F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır. Bunlar Adana, Ankara (2 adet), Bolu, Edirne, İzmir (2 adet), Kocaeli (2 adet), Tekirdağ (2 adet), Van ve Kırıkkale illerinde bulunmaktadır.

15 Temmuz 2008 tarihi itibariyle F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarımızda barındırılan hükümlü ve tutuklu sayısı 5108'dir.

F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun mülga 16'ncı maddesi gereğince 1 ve 3 kişilik oda sistemine göre inşa edilen uluslararası standartlara uygun kurumlar olup, her biri 50.000m² alan üzerine kurulmuştur. Üç kişilik (103 adet) ve tek kişilik (59 adet) odalardan oluşmuştur. Her birinin toplam kapasitesi 368 kişidir.

Hükümlü tutuklu sirkülasyonundan dolayı bu kurumlarımızda ki 1 ve 3 kişilik odalarda kalan hükümlü ve tutuklu sayısı sürekli değişmektedir.

19 Aralık 2000 tarihinden buyana ceza infaz kurumlarımızda girdiği ölüm orucu sonucu hayatını kaybedenlerin sayısı 46'dır.

- F tipi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında uygulanan rejim tecrit değildir. Tek kişilik 3 oda aynı havalandırma bahçesine açıldığından burada kalan 3 kişi havalandırma bahçesinin açık olduğu gündüz saatlerinde birbirleriyle görüşebilmektedir. 3 kişilik odalarda kalanlar ise günün 24 saati bir arada bulunmaktadır. Ortak alanlarda haftada 5 saate kadar 10 kişiyi geçmeyecek şekilde sohbet toplantıları yapmalarına izin verilmektedir. Ayrıca kurumlarda bulunan kapalı ve açık spor alanı, çok amaçlı salon, kütüphane ve çalışma atölyelerinden yararlanabilmekte, buralarda diğer hükümlü ve tutuklularla görüşme imkânı bulabilmektedirler. Dolayısıyla tecrit iddiaları gerçeği yansıtmamaktadır.

Kamuoyunda çok iyi bilindiği gibi mevcut koğu sistemini yarattığı olumsuz koşullar nedeniyle hem terör hem de çıkar amaçlı suç örgütü mensubu hükümlü ve tutukluların, bazı ceza infaz kurumlarımızda isyan, rehin alma, sayım vermeme, arama yaptırmama ve örgüt içi infazlar yapmak suretiyle diğer hükümlü ve tutuklular ile görevli personelin can güvenliklerini tehlikeye düşüren eylemleri nedeniyle ceza infaz kurumlarında Devlet otoritesinin tesis edilmesi amacıyla yüksek güvenlikli F tipi kapalı ceza infaz kurumlarının inşa edilmesine karar verilmiştir.

F tipi kapalı ceza infaz kurumları; ceza infaz kurumlarında güvenlik ve disiplini tesis etmek, hükümlü ve tutukluların çağdaş tretman yöntemlerinden yararlanmalarını sağlamak, kalabalık koğu sisteminin yarattığı disiplin ve asayiş olaylarını en aza indirmek; hükümlü ve tutukluların düşmanlık hislerini, kalabalık yaşamdan kaynaklanan olumsuz psikolojik etkilenmelerini engellemek ve herhangi bir bulaşıcı hastalık yayılması ya da kalabalık yaşamın yaratabileceği olumsuz hijyen koşullarını düzeltmek, sosyo-kültürel, sportif faaliyet ve daha özel yaşam alanları sunmak amacıyla, Birleşmiş Milletler "Minimum Cezaevi Kuralları", Avrupa Konseyinin "Avrupa Cezaevi Kuralları", Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin R.82-17 sayılı Tehlikeli Suçluların Hapsedilmesi ve İyileştirilmesi konulu tavsiye kararı ile ceza infaz sistemi alanında yayımlanan tüm uluslararası belgeler ile Ulusal yasalara uygun olarak inşa edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

Bu ceza infaz kurumları üç ve tek kişilik odalardan oluşmaktadır. Üç kişilik odalar iki katlı olup; alt kat 25 m², üst kat yatakhane bölümü ise yine 25 m²'dir. Her odanın önünde sabahtan akşama kadar açık olan 50 m²'lik havalandırma bahçesi vardır. Tek kişilik odalar ise 12 m² büyüklüğünde olup üç kişinin aynı anda yararlanabildiği 50 m²'lik avlusu bulunmaktadır.

Ayrıca F tipi kapalı ceza infaz kurumları, ortak sosyal etkinlikler ile kültürel faaliyetlerin yapılması için 125 kişi kapasiteli 240 m²'lik çok maksatlı salona, 1100 m²'lik çim açık futbol sahasına, 160 kişi kapasiteli 8 adet 868 m²'lik iş atölyelerine, 50 kişinin aynı anda kitap okuyabildiği bir kütüphaneye sahiptir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

SONUÇ:

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 8. maddesi ile aile hayatının korunmasını, 12. maddesi ile evlenme hakkını ve 14. maddesi ile ayrımcılık yasağını düzenlemektedir.

Sözleşmenin 8. maddesinin 2. fıkrasına göre özel hayatın ve aile hayatının korunması hakkının kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi ancak ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.

Aynı şekilde ayrımcılık yapmama AİHS'nin 14. maddesinde “ Bu sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk dil, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır” şeklinde yer almaktadır.

Düzenlemeler yasa ile getirilse de demokratik bir toplumda zorunlu ve öncelikle orantılı olmalıdır. Hollanda’da uygulamaya konulan Göç Yasası bu ülkede yaşayan Türk vatandaşlarını ağır bir biçimde etkilemiştir. Evlilik ve aile birleşiminde diğer ülke vatandaşları için aranmayan şartların varlığı, makul haklı bir sebep olmaksızın aynı durumdaki kişilere farklı uygulamaların yapılması Komisyonumuzca açık bir ayrımcılık olarak değerlendirilmektedir. Bu ayrımcılığın, Hollanda gibi İnsan Haklarını dış politikada kırmızı çizgisi olarak beyan eden bir ülkede var olması ayrıca üzerinde durulması gereken diğer bir unsurdur.

Bahse konu yasa çerçevesinde yaşlı Türk vatandaşlarının da bir istisna tanınmaksızın sınava tabi tutulması, sınavı geçememeleri halinde para cezasına çarptırılmaları, yıllarca anılan ülkeye hizmet vermiş, emek sunmuş insanlara bir vefasızlık olarak değerlendirilmektedir.

Yaşanılan ülkeye milli değer ve geleneklerini yitirmeksizin uyum sağlanması konusunda komisyonumuzca olumsuz bir durum görülmektedir. Bu konuda yaşanan ülkede konuşulan dilin iyi öğrenilmesinin de önemli bir etken olduğu kabul edilmektedir. Ancak, ana dilin öğrenilmesinin uyum sağlanmasına engel teşkil etmediği, bu konuda Türk vatandaşlarına da önemli görevler düştüğü değerlendirilmekte ve Hollanda hükümetinin bu çabalara katkı sağlaması ve teşvik etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Komisyonumuz, birlik ve beraberliğin sağlanarak ortak sorunların daha kolay bir biçimde çözüme kavuşturulabileceği inancını taşımaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı

Mersin Milletvekili ve İnsan haklarını
İnceleme Komisyon Başkanı
M. Zafer Üskül

Çorum Milletvekili ve İnsan haklarını
İnceleme Komisyonu Üyesi
Murat YILDIRIM

İzmir Milletvekili ve İnsan haklarını
İnceleme Komisyonu Üyesi
Şenol BAL

İstanbul Milletvekili ve İnsan haklarını
İnceleme Komisyonu Üyesi
Mustafa ATAŞ

Sivas Milletvekili ve İnsan haklarını
İnceleme Komisyonu Üyesi
Malik Ecdar ÖZDEMİR